

19 Mayıs 1919 tarihi, Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihindeki dönüm noktalarından biridir. Atatürk'ün Samsun'a ayak bastığı tarih olan 19 Mayıs aynı zamanda "Gençlik ve Spor Bayramı" olarak kutlanmaktadır. Atatürk Millî Mücadele sıralarında Türk milletini ileri götürecek olanların ve köhnemiş fikirlere karşı gelecek olanların genç fikirler olduğunu görmüştü. Bu

nedenle de "gençlik" kavramı Atatürk için ayrı bir önem taşımaktadır. Atatürk gençlerden sık sık bahsederken, yaş sınırı dışında fikri olarak gençliği yani, fikirde yeniliği ifade etmiştir. O'nun şu sözü çok anlamlıdır: "Genç fikirli demek, doğruyu gören ve anlayan gerçek fikirli demektir."(1)

Atatürk'ün gençliğe armağan ettiği ve "Gençlik ve Spor Bayramı" olarak kutlanan 19 Mayıs tarihinin önemini daha

iyi anlayabilmek için Atatürk'ün 16-19 Mayıs 1919 tarihleri arasında gerçekleştirdiği İstanbul-Samsun yolculuğunu bir kez daha hatırlamamız gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihindeki önemli olaylardan biri Atatürk'ün Samsun'a ayak basışıdır. Türk Milleti Birinci Dünya Savaşı sonrasında kötüleşen koşullar içinde kurtuluş çareleri ararken

büyük bir lider Mustafa Kemal Atatürk ortaya çıktı ve Samsun'a ayak basarak "Kurtuluş" yolunu açtı. Dolayısıyla Atatürk'ün 16-19 Mayıs 1919 İstanbul'dan başlayan yolculuğu bir kurtuluş dönemini simgeler. Samsun'a ayak basışının taşıdığı önem Atatürk'ün Büyük Nutku'nu 19 Mayıs 1919 Samsun'a çıkışı ile başlatmasından anlaşılmaktadır ki şimdi bu yolculuğu kısaca anlatmaya çalışalım.

Samsun işgal kuvvetleri için önemli noktalardan biriydi. Stratejik bakımdan büyük öneme sahipti ve Karadeniz'den Orta Anadolu'ya açılan en rahat ve

güvenilir bir kapıydı. İngilizler 9 Mart 1919 tarihinde Samsun'a askerî birlik çıkarmışlardı. Buna tepki olarak Türk Makinalı Tüfek birliğinden Hamdi adındaki bir teğmenin askerlerini alarak dağa çıkması (2)

dikkatleri bu bölgeye çekti ve İngiliz Yüksek Komiserliği'nin de Türk halkının

silâhlandığı konusundaki şikayetleri üzerine bu bölgeye güvenilir bir

kumandanın olağanüstü yetkilerle gönderilmesine karar verildi. Bu kumandan Mustafa Kemal Atatürk'tü ve Atatürk uzun zamandan beri ülkenin içinde bulunduğu bu

umutsuz duruma üzülüyor ve birşeyler yapmak için Anadolu'ya geçmek istiyordu. Bu O'nun için bulunmaz fırsattır. İstanbul-Samsun yolculuğu öncesinde Atatürk'le Padişah Vahdettin arasında geçen konuşmayı Atatürk şöyle anlatır:(3)

"-Paşa, Paşa!... Şimdiye kadar devlete çok hizmet ettin! Bunların hepsi artık bu kitaba girmiştir (bu bir tarih kitabıdır)! Bunları unutun, dedi, asıl şimdi yapacağın hizmet hepsinden daha önemli olabilir...Paşa, Paşa...Devleti kurtarabilirsin!..."

Bu sözlerden hayrete düştüm. Acaba Vahdettin benimle içtenlikle mi konuşuyor?...O Vahdettin ki... bütün yaptıklarından pişman mı olmuştur?

Aldatıldığını mı anlamıştı Fakat, böyle bir yorum ile başka konulara girişmeyi ürkütücü saydım, kendine karşılık verdim:

-Kişiliğe güveninize ve bana bunca yüz verişinize teşekkür ederim...Elimden gelen hizmeti esirgemeyeceğime lütfen güveniniz..."

Atatürk bu konuşmada plânlarının sezilmiş olabileceği duygusuna kapılmıştı ama, O'nu bekleyen ve O'na güvenen bir "Türk Milleti" vardı.

Atatürk ile beraber 16 Mayıs 1919 Cuma günü başlayacak yolculuğa gemi kaptanı İsmail Hakkı Durusu dışında 18 kişi eşlik edecekti. Bu 18 kişinin adları şöyleydi:(4) III. Kolordu Komutanı Kurmay Albay Refet Bey (General Bele), Müfettişlik Kurmay Başkanı Kurmay Albay Manastırlı Kâzım Bey (General DIRİK), Müfettişlik Sağlık Bakanı Doktor Albay İbrahim Talî Bey (ÖNGÖREN), Kurmay Başkan Yardımcısı Kurmay Yarbay Mehmet Ârif Bey (AYICI), Karargâh Erkân-ı Harbiyesi İstihbarat ve Siyâsiyât Şubesi Müdürü Kurmay Binbaşı Hüsrev Bey (GEREDE), Müfettişlik Topçu Komutanı Topçu Binbaşı Refik Bey (SAYDAM), Müfettişlik

Başyaveri Yüzbaşı Cevad Abbas(GÜRER), Kurmay Mülhakı Yüzbaşı Mümtaz (TÜNAY),Kurmay Mülhakı Yüzbaşı İsmail Hakkı (EDE), Müfettişlik Emir Subayı Yüzbaşı Ali Şevket (ÖNDERSEV), Karargâh Komutanı Yüzbaşı Mustafa Vasfi (SÜSOY), Kurmay Başkanı Emir Subayı ve Müfettişlik Kâlem Âmiri Üsteğmen Arif Hikmet (GERÇEKÇİ), İaşe Subayı Üsteğmen Abdullah(KUNT), Müfettişlik İkinci Yaveri Teğmen Muzaffer (KILIÇ), Şifre Kâtibi, Birinci Sınıf Kâtip Fâik (AYBARS), Şifre Kâtibi Yardımcısı, Dördüncü Sınıf Kâtip Memduh (ATASEV).

Atatürk beraberindeki kişilerle beraber 16 Mayıs 1919 Cuma günü öğleden sonra “Bandırma” adındaki eski bir vapurla Galata rıhtımından ayrılır. 17Mayıs 1919 Cumartesi günü Bandırma Vapuru saat 21.40 sıralarında İnebolu’ya varır. 18Mayıs 1919 Pazartesi günü beklenen yolculuğun sonuna gelinir. Yolcular Kalyon Burnu denilen yerden sandallarla Merkez iskelesine çıkarılırlar. Bu sandallardan birinin sahibi olan İsmail Yurtsever, o zaman için Atatürk’ü tanımadığını söyler,Atatürk’ü sandalda ve Samsun’da

iken geniş yakalı lejyon kaputu ve başında kalpakla gördüğünü anlatır. (5)

Atatürk, İstanbul’dan başlayan ve Samsun’da sona eren yolculuk esnasında görevli bir askerdi ve giyimi de buna uygundu ancak Samsun’a ayak bastığı günden birkaç gün sonra asker değil, sivil olarak hareket edecekti.

Atatürk’ün Samsun’a çıkışında gördüğü manzara pek parlak değildi. Şehirde İngiliz işgal kuvvetleri vardı. Pontusçular sokaklarda kol geziyordu. Halk kendisini koruyamayacak durumdaydı. Atatürk bugün müze haline getirilen Hıntika Palas’ta kaldıkları süre içinde hep bu sorunları düşündü, yolculukta geçirdiği uykusuz geceler sona ermemişti; şimdi de burada uykusuz geceler başlıyordu. Ama, O’nda ve O’nun gibi düşünenlerde bu azim oldukça hiçbir engel aşılmaz değildi.

Kısaca vermeye çalıştığımız bu yolculuk Türk Milleti için bir dönüm noktası oldu ve kurtuluşun başlangıcıydı. Millî Mücadele’yi başlatmak üzere Samsun’da

Anadolu topraklarına bastığı 19 Mayıs 1919 tarihinin önemi nedeniyle de 19 Mayıs’ı Türk gençliğine armağan etti. Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi gençlik kavramı genel anlamda fikirlerdeki yeniliği anlatmaktadır.

Atatürk“Gençler!Benim gelecekteki emellerimi gerçekleştirmeyi üstlenen gençler!Bir gün bu memleketi sizin gibi beni anlamış bir gençliğe bırakacağımdan dolayı çok memnun ve mesudum”(6)derken Türk gençliğine olan güvenini de anlatmıştır.

Atatürk’ün şu sözleri hepimiz için bir rehber olmalıdır:“Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız, bu kâfidir”(7) demiştir. Atatürk’ü anlamak, yaşadıklarını ve fikirlerini bilmekle mümkündür. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasında yaşanan zorlukları her zaman göz önünde tutarak, 19 Mayısları Atatürk’ün emanetine daima sahip çıkarak kutlamalıyız.

19 MAYIS 1919 TARİHİNİN ANLAMI VE ÖNEMİ
UZM. NEŞE ÇETİNOĞLU